

Fra Nikobarerne,

et Foredrag af **Steen Bille**, Viceadmiral.

Det er ikke min Hensigt her at give en Beskrivelse af disse Øer og deres Beboere. I saa Henseende maa jeg henvise til første Bind af min Beretning om Korvetten *Galatheas Jordomsejling**), hvor alt, hvad jeg véd i saa Henseende, findes fremstillet. Her vil jeg kun fremhæve en enkelt Episode, fordi den staar i Forbindelse med nogle Oplysninger, som for kort Tid siden ere offentliggjorte og som høre sammen med et, den Gang ubesvaret Spørgsmaal.

Som man véd, ligge Nikobarerne i den bengalske Havbugts østlige Deel, imellem 6° og 10° norden for Ækvator. De vigtigste af dem ere Camorta, Nancovry, lille Nikobar og stor Nikobar eller Sambolong med de derværende ypperlige Havne Nancovry og Pulo Milu samt Galatheabugten og Floden af samme Navn. Danmark har til forskellige Tider søgt at kolonisere disse Øer: i Aaret 1756 toge vi saaledes Øen Nancovry med Havnen af samme Navn i Besiddelse; nogle Aar efter kom der Hernhutere dertil, men de forlode atter Øerne; 1831 drog Præsten Rosen fra Trankebar over til Nikobarerne, men han rejste atter bort 1837. Et af Hovedøjemedene for den videnskabelige Expedition Jorden rundt, som jeg havde den Ære at lede, var at undersøge, om Nikobarerne egnede sig til Kolonisation for os eller ikke.

Iblandt de mange Spørgsmaal, som vare forelagte til Besvarelse i de mig meddelte Instruktioner, var ogsaa det at skaffe os Kjendskab til Indbyggerne paa Øerne. Med Hensyn til Kystbeboerne, som udgjøre Hovedbestanddelen af Befolkningen, var Sagen uden Vanskelighed, da de uden Sky færdedes imellem os under vore Undersøgelser; men det var, — og er den Dag i Dag, — en almindelig udbredt Mening, at der i det indre af stor Nikobar eller Sambolong skulde findes en Stamme, hørende til en anden Race end Kystbeboerne, hvilke sidste upaatvivlelig ere Malajer. Det skulde være Negritoer eller Papuaer, altsaa den samme Race, som bebor det indre af Nyholland, Ny-Guinea, Philippinerne og flere andre Øer i Sydhavet, og desuden Andamanerne. Præsten *Rosen* omtaler dem i sin Beskrivelse**) som de formentlige Urbeboere af Øerne; men han har ikke set dem. Andre lærde etno-

grafiske Forfattere omtale dem ogsaa; men heller ikke nogen iblandt disse har set dem. Dette Spørgsmaal maatte vi altsaa søge at besvare paa en fyldestgørende Maade, og jeg besluttede mig derfor til saa nøjagtig som mulig at undersøge Øen Sambolong, hvilket iøvrigt passede godt med, hvad der ellers var mig paalagt med Hensyn til denne Ø. Man mente nemlig her at have fundet Kul, et Spørgsmaal, som det af Hensyn til den stedse tiltagende Dampskibstrafik i den bengalske Bugt var vigtigt at skaffe tilforladelig Oplysning om.

Efter at vi altsaa i Januar Maaned 1846 havde undersøgt alle de nordlige Øer og havde opmaalt Nancovry- og Pulo Milu-Havnene, foretog jeg en nøjagtig Besejling af Sambolongs Nordkyst med den der af Kaptain *Aschund* fundne Ganges Havn; derefter Øst- og Vestkysten. Ingen Steds var det muligt at trænge ind i Landet, overalt stod man foran en Mur af Djunglekrat og Urskov, som strakte sig paa faa Skridt nær lige ned til Stranden, og som det var fuldstændig umuligt at trænge ind i. Vi søgte da ned til Sydspidsen af Øen og ankrede op i den der liggende temmelig dybe Bugt, i hvilken der udmunder en Flod. Bugten og Floden gav jeg Navn efter Galathea.

Vi havde medbragt en ung Mand fra Nancovry, som kaldte sig London; han talte ret taalelig engelsk og var i det hele noget mere civiliseret end hans Landsmænd. Ved hans Hjælp kom vi i god Forstaaelse med de paa Kysten i denne Bugt boende Nikobarer. Paa vor Forespørgsel om de i det indre boende Folk, fik vi enstemmig Forsikring om, at det var en Slags Halvmennesker, Orangutanger eller Skovmænd; de havde hverken Hytter eller Kanoer, de aad Slanger og Frøer, som de fangede ved Trolddom; de boede i Træerne og de stod i Forbindelse med onde Aander o. a. m., som, ihvorvel vi ikke kunde fæste Lid til disse aabenbare Overdrivelser, dog spændte vor Nysgjærighed. Jeg besluttede derfor, som det eneste Middel til at komme i Berøring med dem, at gaa op ad Floden i Baade, saa langt det var muligt.

Jeg skal ikke dvæle ved de Besværligheder, vi havde at overvinde for at komme frem, men kun sige, at vi vare elleve Timer om at tilbagelægge 4—5 Mil; vi kom næppe mere end 2—2½ Mil fra Munden af Floden, da denne snor sig i uendelige Bugter. Endelig naaede vi et Sted, hvor Floden bøjede af i en ret Vinkel øster over, og her fandt vi i en lille Bugt, som gaar ind fra

*) Beretning om Korvetten *Galatheas* Rejse omkring Jorden 1845, 1846 og 1847. I.—III. Del.

**) Erindringer fra mit Ophold paa de nikobariske Øer. Kjøbenhavn 1839.

Floden, tre til fire Kanoer liggende fortojede til Træer i Land. En temmelig brat Skrånt viste sig paa Flodens venstre Bred; vi besteg den og stode nu foran en Palisadering af Bambusstokke med Grene imellem; her var der 7—8 Hytter, som alle vare forladte af deres Beboere. En forstult, mager Gris var det eneste levende Væsen, vi kunde opdage. Paa Skrånten laa en omkastet Træstamme, der med sin Top hvilede ovre paa den anden Side af den lille Bugt, hvor Kanoerne laa fortojede, og den dannede saaledes en i Luften svævende Bro. Af den Forsigtighed, hvormed Pladsen var indhegnet, maatte man antage, at de indfødte vare meget ængstelige for et Overfald og havde dannet denne Bro som en Undvigelsesvej. Men hvem frygtede de? Om vor Ankomst kunde de næppe vide Besked. Kystnikobarerne kunde de heller ikke være bange for; thi det var os klart, at disse aldeles intet Kjendskab havde til deres Opholdssted. Kystbeboerne havde jo paa det bestemtteste udtalt, blandt meget andet, at disse Skovbeboere hverken havde Hytter eller Kanoer, og nu var det første, vi stødt paa, baade Hytter og Kanoer. Rigtignok vare disse Hytter af en meget primitiv Natur og stode langt under dem, vi havde set paa Kysterne. De lignede mere et Sengelad, hvorpaa to Mennesker knap kunde have Plads, end Hytter; de vare lænede til Træer og dækkede med Bark og brede Blade; men det var dog Hytter, byggede efter samme System som Kystbeboernes, nemlig paa Pæle, 4—6 Fod over Jorden, saaledes som Malajhytter altid findes byggede. Vi fandt ogsaa Beboernes Kogekar, dannede af Bark, hængende paa Grene og støttede paa Stokke over Ildstedet. Vi forsøgte at tage et saadant for at bringe det hjem med til vort Museum; men det gik fra hinanden og vi havde forsømt at studere dets Sammensætning. Vi fandt endvidere Levninger af Caldera Frugter, Melore Brød og nogle Laser af Tøj, forfærdiget af Celtis Bark. Det var tydeligt, at dette Opholdssted var brugt til for kort Tid siden; derom vidnede den friske Tilstand, hvori Palisaderingen befandt sig, og ligeledes et stort, nylig fældet Træ, som laa uden for i Skoven. Dette sidste vidnede tillige om, at Beboerne vare i Besiddelse af skarpe og stærke Vaaben og Værktøj.

Af alt, hvad vi saaledes erfarede, drog vi enstemmig den Slutning, at disse Folk, til hvilken Race de saa end maatte høre, ikke stod paa noget synderlig lavere Kulturtrin end Kystbeboerne*).

Denne Anskuelse har imidlertid ikke bidraget til at forandre den almindelige, af lærde Forfattere antagne

Mening, at det skulde være Negritoer, der bebo det indre af Øen Sambolong. Denne Mening har saaledes endnu i 1874 været fremsat paa Orientalist-Kongressen i London af Professor Owen; han siger nemlig, at Exemplarer af Dværg-Negritoer ville findes paa Nikobarerne. Den berømte Orientalist Wallace optager i sit Værk over det malajiske Ørige Nikobarerne i dette, og siger, at der findes Negritoer paa Sambolong. Jagor, en anden lærd Forfatter, siger, at de findes paa Andamanerne og mener derfor, at de ogsaa maa findes paa Nikobarerne. Men ingen af disse lærde Herrer har set dem, lige saa lidt som Præsten Rosen eller Expeditionen med Galathea.

Nu er der imidlertid en Mand, der har set disse formentlige Negritoer; han har truffet nogle af dem og han har talt med dem. Denne Mand er vor Landsmand F. A. Roepstorff, en Søn af Løjtnant Roepstorff, der var med mig paa Galathea. Han er Student fra Københavns Universitet og er for Tiden ansat i den engelsk ostindiske Regerings Tjeneste som Assistent ved Straffekolonierne paa Andamanerne og Nikobarerne. Han fortæller i en Afhandling, som er bleven læst den 5te Juli 1876 i „det asiatiske Selskab i Bengalen“ i Kalkutta, flere Ting herom*).

Han afhandler først Spørgsmaalet om Negritoer paa Andamanerne, hvis Tilværelse han i høj Grad betvivler, støttende sig til sit fleraarige Kjendskab til disse Øers Beboere. Dog, siger han, skal der ifølge en Mr. Tusons Erfaring leve en ganske lille Stamme paa den sydlige Kyst af Syd-Andaman, som staar i fjendtligt Forhold til de andre Beboere. Om disse sidste, mener Roepstorff, at de leve i „Køkkenmøddingeperioden“.

Derpaa fortæller han, at han 1872 under et Ophold paa Nancovry fik Besøg af nogle Kystbeboere fra Sambolong. Imellem dem var en ung Knøs, om hvem de forsikrede ham, at han var af den indlandske Race; han var kommen til Kysten som lille Dreng og var bleven der; af og til besøgte han sin Moder i Djunglekrattet, men han vilde ikke vende tilbage til sine egne Folk. Denne Shombong, som disse Folk kaldes af Kystbeboerne, var lysere end de andre og havde smaa, skraatstillede, mongolske Øjne. Han havde et ganske andet Udseende end Nikobarerne og mindede strax Roepstorff om Folkene fra Shovra, en lille Ø Nord for Nancovry. Denne Shombong huskede endnu nogle faa Ord af sin Races Sprog, og Roepstorff fik ham til at nævne nogle**). Det var

*) Proceedings of the Asiatic society of Bengal. 1876.

**) Roepstorff har gjort et Studium af Sprogene paa disse Øer og har udgivet en Ordbog der over: Vocabulary of dialects, spoken in the Nicobar and Andaman Isles. Calcutta. 1875.

*) Over denne Udtalelse blev vor Ven London saa forbitret, at han jog sit Træspyd ind igennem det optagne Kogekar og saaledes ødelagde det fuldstændig.

imidlertid bleven mørkt, og de indfødte vilde hjem, saa at Roepstorff ikke kunde udforske mere om disse Folk.

Fra nu af var Roepstorff besjælet af det Ønske at faa nogle af disse mærkelige Folk fra det indre at se; men det lykkedes ham dog først 1876 at gjøre en Rejse til Sambolong. Han ankom til den lille Ø Pulo Condul paa Nordsiden den 5te April og blev meget venlig modtaget af de faa Indbyggere paa denne Ø. Men da han sagde dem, at det var hans Hensigt at se og tale med Shombonger, satte de meget alvorlige Ansigter op og erklærede det for umuligt. Han sagde dem nu, at det var hans bestemte Hensigt, og at han ikke rejste bort, før han havde faaet sit Ønske opfyldt; da gavede de efter og lovede at hjælpe ham saa vidt mulig. Det traf sig imidlertid saa heldig, at just i de Dage vare to Shombonger, Fader og Søn, komne ned til Kysten for at tiltuske sig Tobak; men de levede ved Ganges Havn, 6 Mile borte i en Sump. Der blev da sendt en Kano i Forvejen for at melde hans Ankomst, og Sendebudet blev forsynet med en Foræring af Tobak. To Timer senere begav Roepstorff sig af Sted, ledsaget af nogle Folk. Disse Folk fortalte ham under Vejs, at Shombongerne spiste Abekatte og Slinger og i det hele alt, hvad dyrisk Føde de kunde faa fat paa, at de for 20 Aar siden havde levet faa Mile fra Kysten lige over for Pulo Condul, men at de kom i Strid med Kystbeboerne og at de saa vare flyttede længere ind i Landet; at der var tre Stammer, en paa Nordsiden, en paa Vestkysten, og en imod Syd ved Galathea Floden. De føjede til, at Folkene af den vestlige Stamme vare meget omgængelige; de vare ikke bange for Fremmede og sejlede endog ud til forbisejlende Malajskibe for at faa Tobak; Mændene gik ganske nøgne, men Fruentimmerne bare et kort Skørt af Celtis Bark, som de selv forfærdige; de have Haver, hvor de dyrke Yams og andre Rødder, men de have ikke Kokosnødder, fordi Aberne ødelægge dem og fordi de have religiøse Skrupler imod dem. Mændene have kun én Kone og dette Ægteskab varer for Livstid (Kystbeboernes Ægteskab kan afbrydes naar som helst). Der er ingen Kystbeboer, som nogen Sinde har været hos Shombongerne, fordi han saa vilde dø af Feber og ved de onde Aander. Shombongerne have stor Magt over Elementerne og have mægtige Hexemestre iblandt sig,

Endelig ankom Roepstorff da til Ganges Havn, hvor han maatte vade i Land, da det var Lavvande. Han fandt her den forudskikkede Kano og dennes Folk. Af dem fik han at vide, at de to Shombonger vare løbne ind i Djunglekrattet, men at de vare ganske nær ved. En af Roepstorffs Ledsagere gik ind i Krattet og kaldte til alle Sider. Noget efter kom et Svar, saa en lang

Parlamentering, og endelig kaldte Manden paa Roepstorff og bad ham skynde sig og tage sine Foræringer med. Han fandt da sin Shombong staaende paa den anden Side af et lille Vandløb, øjensynlig meget forskrækket. Vejviseren førte ham nu lidt efter lidt til hans Hytte og Roepstorff fulgte efter. Her stod han lænet til et Træ, og syntes at vente paa et pludseligt Overfald. Lidt efter beroligede han sig imidlertid og der kom en Samtale istand.

Han var af mongolsk Race; de smaa skraatliggende Øjne vare meget skarpt tegnede; hans Næse var krum, men flad for neden. Hans Mund var ikke saa fremstaaende som Kystbeboernes; hans Tænder vare smaa og veldannede, men sorte. Hans Haar hang vildt ned over Hovedet og var skaaret af tæt over Øjnene; disse vare sorte. Hans Pande var høj og vel dannet; hans Øren smaa og gjennemborede. Han var 5 Fod 8½ Tommer høj; hans Ben var korte; hans Hænder og Fødder smaa. Han var betydelig lysere end de tilstedeværende Kystbeboere. Han bar en Strimmel Tøj bunden om Lænderne, men det var tydeligt, at den var bunden om for denne Lejligheds Skyld.

Shombongen sagde, at Folkene af hans Stamme hverken spiste Aber eller Slinger, men at de levede af deres Havers Produkter, nemlig Yams og Gunva Rødder, at de ogsaa gjerne spiste Fugle, som de fangede i Snarer, f. Ex. Ænder og Duer; at de ikke havde Buer og Pile, men kun Spyd. At Mændene gaa nøgne, men at Fruentimmerne bære et Skørt af Celtis Bark, at de ikke have Kogekar, men at de koge i Kar, lavede af Bark af Areka-Træet, og han fremviste sit eget, hvori han havde kogt sit Maaltid, som bestod af et Par Paddy Fugle (*Demiguetto caero*).

Roepstorff bad Shombongen, om han vilde tage ham med til sit Hjem, men det nægtede han bestemt, skjønt han syntes halvvillig dertil; de andre Kystbeboere gjorde ham nemlig forskrækket. Han lovede da, at han vilde gaa til sin Landsby og hente nogle Spyd, noget Klæde og nogle Produkter af sin Have; men det kunde han ikke gjøre paa mindre end fire Dage. Da dette var afgjort, slog man fire Knuder om to Stokke, hvoraf hver fik sin og saa skiltes man ad. Under Samtalen kom et Svin spadserende, og om dette Dyr sagde Shombongen, at det fulgte ham som en Hund.

Roepstorff ventede de fire Dage og anløb saa paa sin Tilbagevejse til Nancovry Ganges Havn. Denne Gang var det Højvande, saa han kunde løbe lige op til Hytten; der stod Svinet saa vel som Shombongen. Han medbragte en særdeles smuk Yamsknold fra sin Have og nogle andre Grøntsager, desuden tre Spyd, hvoraf et var af Arekatræ, og et Stykke Tøj. Han fortalte, at han havde spurgt

sine Landsmænd, om Roepstorff maatte besøge dem, og der-til havde de sagt ja, „naar han vilde bringe sin Kone med“. Han havde sin Broder med sig, en lille halvvoxen Dreng med Haaret ligesom hos den ældre hængende vildt om Hovedet og skaaret af over Øjnene. — Der var nu ikke mere for Roepstorff at gjøre, og man tog Afsked efter at have udvexlet nogle Gaver. Roepstorff slutter af, hvad han har erfaret, at „de Folk, som leve i det indre af Sambolong, ere Mongoler og ikke Negritoer, at de leve af at dyrke Jorden, at de have Spyd af Træ og lave Tøj af Celtis Bark samt at deres Kogekar ere af Bark. Dette stemmer ganske med Galathea Expeditionens Erfaring, den saa Levninger af den sydlige Stamme, jeg saa den nordlige, og der er ingen Grund til at tvivle paa, at de ere af samme Folkeslag*“.

Han opstiller nu den Gissning, at disse Shombonger ere de egentlige Urbeboere af de nikobariiske Øer, som i en fjærn Fortid ere blevne fordrevne af Malajerne. Han mener det samme om Indbyggerne paa Shovra, som han ogsaa regner med til den mongolske Race, og anfører, at ogsaa de dyrke Jorden og have Haver med Frugter samt fabrikere store Lærkar, som ere udbredte over de andre Øer. De nære sig derimod ikke af Fiskeri og Kokosnødder, saaledes som Indbyggerne paa de andre Øer.

Mod denne Gissning maa jeg dog med Hensyn til Shovra bemærke, at Galathea ogsaa besøgte denne Ø og saa dens Indbyggere; men at vi ikke fandt dem at have nogen forskjellig Hudfarve eller i det hele et andet Udseende end de andre Nikobarer. Kun synes de i det hele kraftigere, og de dyrkede Jorden, hvilket paa de andre Øer udelukkende gjælder Kokosplantningen.

Det være mig endnu tilladt at gjøre en Bemærkning. Iblandt de uomtvistelige Negritoer, som bebo Filippinerne, hersker just den Skik, at man bestemmer en Tids Varighed ved at slaa saa mange Knuder paa en Snor, som der er Dage til det aftalte Tidspunkt for et Møde, en Handel eller lignende (se Galatheas Rejse 1ste Udgave, 2det Bind, Side 185).

*) Sambolong er kun 7 Mile lang og 3—4 Mile bred paa det bredeste, altsaa knap 24 □ Mile stor. Her kan ikke være Plads til flere ubekjendte Racer.

Til Slutning meddeler jeg nogle Oplysninger om det sidste Afsnit af den danske Kolonisationshistorie paa Nikobarerne. Efter at den danske Regering var kommen til den Overbevisning, at det vilde være et overordentlig kostbart Foretagende for Alvor at fortsætte Kolonisationen, og til højst tvivlsom Nytte for Moderlandet, blev det besluttet at opgive vor Højhedsret over disse Øer. Sidst i Aaret 1847 blev Korvetten „Valkyrien“ under Kommandør Sechers Kommando udsendt til Ostindien for at hjemføre den af Korvetten Galathea der efterladte Besætning. Det kostede Kong Kristian den 8de stor Overvindelse, før han bestemte sig til dette Skridt; han havde omfattet hele Planen med Galathea og dens Formaal med stor Kjærlighed. Det var hans sidste Gang her paa Jorden, da han ved Juletid gik ud til „Valkyrien“ for at ønske den en lykkelig Rejse.

Spørger man mig nu, om jeg da tror, at Nikobarerne overhovedet kunne koloniseres, og om det er Umagen værd, maa jeg svare med et ubetinget Ja, forudsat, at man vil anvende betydelige Pengemidler og ofre mange Menneskeliv derpaa. Dette maa der imidlertid til; mange, mange Penge ville gaa med, og saare mange Mennesker ville bukke under for det usunde Klima, inden man kan vente nogen Løn for sit tunge Arbejde. Vil man have Bevis for min Paastand, søger jeg det paa Øen Pulo Pinang. Da denne Ø 1786 kom i det engelsk-ostindiske Kompagnis Eje, var den fuldstændig i samme Stand, som Nicobarerne, ligesaa overgroet og lige usund, og hvad er den nu? En skjønnere Ø og et sundere Klima kan ikke ønskes. Men der gik mange Penge til og det kostede saare mange Menneskeliv, inden man kom saa vidt. Nu have Engelskmændene taget Nikobarerne i Besiddelse og have anlagt Forbryderkolonier der. Nu vil Sagen gaa sin naturlige Gang, og vore Efterkommere ville en Gang høre Tale om disse Øer paa samme Maade som vi nu høre Sagn om alle andre ostindiske Herligheder. Den indfødte Befolkning vil forsvinde ligesom den forsvinder overalt, hvor Civilisationen trænger frem, og Nancovry og Pulo Milus fortræffelige Havne ville blive blomstrende Handelspladser og Samlingspladser for Civilisationens og Oplysningens mangfoldige Goder og de dermed følgende Onder.